

Ressenya. Mary Wollstonecraft. Històries originals de la vida real

València: Publicacions de la Universitat de València, 2022, 270 pp.

Traducció de Carme Manuel Cuenca

ISBN: 9788491349471

*Fem que les dones siguen criatures racionals i
ciutadanes lliures, i ràpidament esdevindran bones
esposes i mares, això si els homes no descuren els deures
com a marits i pares.*

Mary Wollstonecraft

Som a meitat del segle XVIII, al Regne Unit. Londres ha esdevingut la metròpoli global mundial. El capitalisme, la industrialització i la revolució financera estan en marxa en la que ja és la primera ciutat europea en ultrapassar el milió d'habitants des de la Roma del segle II dC. La burgesia fa negocis a les cafeteries, on també tenen lloc discussions acadèmiques, debats polítics, etc., i tota aquesta socialització fa que una classe mitjana es torne més refinada i civilitzada (Wilson, 2022). Però, alhora, el gran creixement i dinamisme imparable de la ciutat també comporta una immensa quantitat de treballadors vivint en condicions miserables. La ciutat és populosa i atractiva. La vida al camp per a les grans fortunes és més tranquil·la i idíl·lica; per als pobres és igualment miserable.

Encara no s'ha produït la Revolució Francesa, però ja comencen a sorgir idees llibertàries que reclamen igualtat entre classes, entre sexes... En aquest context apareix Mary Wollstonecraft (1759-1797), considerada com una de les pioneres del feminisme, coneguda entre d'altres per la seua obra *Vindicació dels drets de la dona* (1792).

Publicacions de la Universitat de València ha editat en un sol volum de la seua preciosa i valuosa col·lecció *Breviaris* dues de les obres que Mary Wollstonecraft va escriure per a nenes, a cura de la professora Carme Manuel, qui n'ha preparat la traducció i la introducció.

Aquest volum inclou, d'una banda, *Original Stories from Real Life* (1778), publicada quan l'autora només tenia 19 anys, un petit compendi d'exemples, faules i «històries vertaderes», pensat com un manual d'educació moral per a jovenetes. Així, les protagonistes de l'obra que es va considerar literatura juvenil en el seu temps, són un parell de germanes benestants, òrfenes de mare, a les quals el pare ha deixat a càrrec d'una institutriu intel·ligent, assenyada i amb bon cor perquè se n'ocupe de la seua educació, fins ara desatesa. I la institutriu, la senyora Mason («obrer», «constructora de cases» en anglès), es dedica de manera intensa a inculcar en les ments immadures de les xiquetes les pautes d'actuació conforme a la raó i el bé. El mètode que fa servir, com una bona acompanyant, és observar-les i corregir-les sense alterar-se, contar-los històries que els puguen commoure, recomanar-los lectures instructives i alhora posar-les en situació d'interactuar. Un «programa d'alfabetització emocional», com el

defineix la professora Carme Manuel a la introducció, basat en el diàleg i en les converses, que permet exemplificar i transmetre tota classe d'ensenyaments.

Sovint es tracta d'adonar-se que hi ha éssers humans amb necessitats extremes que podem pal·liar, amb l'objectiu primer d'ajudar el proïsme en el seu desempament i alhora de sentir-se satisfetes per haver obrat rectament.

Segons s'explica a l'extens estudi introductori, MW va haver de guanyar-se la vida des dels 17 anys precisament com a institutriu i altres oficis semblants, com mestra, dama de companyia, etc., ja que el seu pare, a més d'exercir violència contra l'esposa i les filles, va dilapidar els recursos de la família. Wollstonecraft, amb actitud independent i transgressora per a l'època des de ben jove, va viure a Irlanda i França, a més del Regne Unit, on devia freqüentar cercles d'intel·lectuals i d'artistes.

Uns anys abans, Jean Jacques Rousseau havia publicat *l'Émile ou De l'Éducation*, 1762, que va instaurar tota una escola pedagògica de la Il·lustració que basava l'educació dels infants, no en fantasies ni en els éssers imaginaris dels contes, sinó en la racionalitat i l'experiència de la vida real. MW, tanmateix, va donar una volta als ensenyaments en voler transmetre a les lectores de la seua obra l'afany d'aconseguir una sèrie de virtuts en el comportament femení que les portara més enllà de les seues obligacions com a esposes i mares.

«Històries originals de la vida real amb converses calculades per a regular els afectes i formar la ment en la veritat i la bondat» va tindre una molt bona repercussió i se'n van fer múltiples edicions. La que apareix el 1791, la que es reproduïx en aquesta edició de PUV, va incorporar sis il·lustracions del poeta i artista William Blake, contemporani de l'autora, tot i que no s'ha documentat que tingueren coneixença personal, pel que s'especula que devia haver sigut un encàrrec de l'editor per a embellir el llibre. L'obra s'inicia amb un prefaci i un preàmbul, on ja s'adverteix que, a banda de la premissa basada en la raó i l'objectiu d'«evitar el mal a qualsevol criatura [...] i tractar de fer el bé tant com pugues» (p. 125), hi surarà un rerefons religiós que, per abastar les diferents «sensibilitats» i esglésies, acudeix a la idea eterna, al genèric absolut: «Els sistemes de teologia poden ser complicats, però quan es mostra el caràcter de l'Ésser Suprem, i es reconeix com a Pare Universal, autor i centre de bondat, es pot fer que els nens comprenguen que la dignitat i la felicitat sorgeixen només imitant-lo» (p. 115). Aquest posicionament seria abandonat en obres posteriors de l'autora.

Els 25 capítols curts en què s'estructura l'índex van tractant les qüestions generals que pretén desenvolupar el manual, no sempre ordenadament: el bon tracte cap als animals i cap als servents; el control de la ira; l'honor, la veritat i les mentides; la virtut és la veritable bellesa i no la vestimenta ni l'abillament; la ridiculització dels «defectes» dels altres és censurable; cal actuar al moment i no procrastinar; l'ociositat és nociva, cal buscar ocupacions; els beneficis de l'oració i la caritat són notables, i no s'ha de gastar immoderadament si es vol practicar la generositat, cosa que ens permetrà gaudir del plaer de la benevolència; cal tenir en compte les bondats del patiment físic i de la resignació, etc.

El llibre, curiosament editat sota la supervisió d'Amparo Jesús-Maria Romero de PUV, es completa amb la primera traducció al català d'una mena de cartilla de

lectura, «Lliçons per a Fanny», (*Lessons*) que l'autora, que no la va veure publicada en vida, dedicava a la seua primera filla, fruit de la relació extramatrimonial amb un escriptor nord-americà, Gilbert Imlay. En aquest text, contràriament a l'anterior, és la mare i no una professional de l'ensenyament qui assumeix el paper d'educadora i hi aplica les pautes pedagògiques amb què es volia instruir la nova generació de nenes, amb valors i en el marc d'una família feliç, integradora i amorosa, com la que desitjava MW. Una de les seues crítiques era precisament la renúncia de les mares i els pares benestants pel que feia a l'educació dels fills en general que els solien deixar, imprudentment, en mans de servents incultes i de vegades, malintencionats.

Com remarca Carme Manuel al final de la magnífica introducció, la tragèdia va destruir les il·lusions d'aquella família, primer amb la mort de la pròpia Wollstonecraft als pocs dies del naixement de la seua segona filla (la que seria la coneguda escriptora Mary Shelley) i després amb el suïcidi, el 9 d'octubre de 1816, de Fanny Imlay, la filleta primera a qui anaven destinades les lliçons, als 22 anys.

L'obra i la vida de Mary Wollstonecraft va tindre un recorregut pòstum, tot i que no del tot afortunat, a causa de la biografia que va preparar el seu desconsolat marit William Goldwin, *Memoirs of the Author of 'A Vindication of the Rights of Woman'* (1798). La sinceritat i contundència de la narració, el fet de «despullar la seua dona morta» com li van retraure, va generar escàndol i indignació en una societat conservadora post revolucionària que es va traduir en el rebuig de l'obra i del personatge de la filòsofa, activista i escriptora fins el segle xx.

Aquesta edició, al segle XXI, dins la col·lecció *Breviaris*, que acull traduccions rigoroses de textos breus, uns clàssics i d'altres poc coneguts de la tradició europea i universal. Referències imprescindibles que PUV posa a l'abast del públic lector en català en una acurada edició, tant per la forma com pel contingut, és una oportunitat per a apropar-nos al sentit de l'educació, de la bona educació dels éssers humans.

Referències bibliogràfiques

Wilson, Ben. (2022). *Metropolis. La història de les ciutats*. Edicions 62. Trad. Jordi Boixadós Bisbal.

Carme Pinyana Garí
Universitat Jaume I
pinyana@uji.es

Recibido el 4 de diciembre de 2022
Aceptado el 12 de diciembre de 2022
BIBLID [1132-8231 (2023: 387-389)]